

MINISTERSTWO
RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
Departament Rynku Pracy

DRP-XII.052.207.2022.PK

Warszawa, dnia 15 września 2022 r.

Pan
Łukasz Gorczyński
Ogólnopolska Federacja
Organizacji Pozarządowych
ul. Szpitalna 5 / 3
00-031 Warszawa
lukasz.gorczynski@ofop.eu

Dotyczy: odpowiedzi na przekazany postulat

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na korespondencję Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 1 sierpnia br. (znak III.7045.22.2022.JJ), uzupełnioną następnie w dniu 22 sierpnia br., przy której przekazano Pana wniosek, a następnie także awizowany w nim postulat *unormowania kwestii niejednolitego sposobu nadawania statusu osoby bezrobotnej przez PUP członkom zarządów organizacji* uprzejmie informuję, że ustawa z dnia 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022r. poz.690) w prawidłowy sposób reguluje możliwość nabycia statusu bezrobotnego przez wszystkie osoby ubiegające się o ten status, w tym również osoby pełniące funkcję członka zarządu fundacji.

Każde rozstrzygnięcie w tej kwestii opiera się nie tylko na przepisach ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ale również na przepisach innych ustaw w zależności od sytuacji prawnej strony. Ponadto kwestie statusu bezrobotnego, nie zależą od uznania organów orzekających, a od brzmienia art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy, które jest kategorię i jednoznaczne. Ponadto wypada wskazać, że organy administracyjne mają możliwość, przy rozpatrywaniu indywidualnych spraw, posiłkować się wyrokami Naczelnego Sądu Administracyjnego (jak w omawianym przypadku wyrok NSA z 01.03.2017r. sygn. akt I OSK 3204/15), który poprzez swoje orzecznictwo i wyrażane w nich poglądy kształtuje rzeczywistość prawną.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy pojęcie „bezrobotny” oznacza osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną

i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, (...) zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli spełnia określone w lit. a-m warunki ustawy.

Definicja ta skonstruowana jest z dwóch części. W pierwszej z nich wskazuje się na przesłanki pozytywne, a więc na warunki, które muszą być spełnione, by można było uzyskać (lub zachować) status bezrobotnego. Druga część zawiera zespół przesłanek negatywnych, które uniemożliwiają nabycie (lub zachowanie) tego statusu. Z ich zestawienia jednoznacznie wynika, że nie każda osoba rejestrująca się w urzędzie pracy może być uznana za bezrobotnego. Wszystkie niezbędne wymogi muszą być spełnione łącznie, co oznacza, że brak któregokolwiek z nich wyklucza nabycia czy zachowania statusu. Nie jest możliwe odstępianie od nich nawet ze względu na szczególne uwarunkowania konkretnej sprawy.

Istotnym elementem definicji bezrobotnego wyrażonej w art. 2 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy jest „gotowość do podjęcia pracy”. W wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28.06.2011r. sygn. akt I OSK 338/11 (opublikowanym w internetowej Centralnej Bazie Orzecnictwa Sądów Administracyjnych) wskazano, że ustawa nie wyjaśnia wprost pojęcia „gotowości do pracy”, jednakże kierując się zasadami wykładni funkcjonalnej, celowościowej i systemowej, nie można tego pojęcia utożsamiać wyłącznie z samą potencjalną chęcią podjęcia przez zainteresowanego pracy. Niewątpliwie taka deklaracja także jest niezbędna. Nie ulega bowiem wątpliwości, że osoba dążąca do uzyskania statusu bezrobotnego w chwili rejestracji musi wprost (a nie w sposób tylko dorozumiany) i w konkretnej formie (podpisanie w obecności urzędnika formuły oświadczenia znajdującego się na karcie rejestracyjnej) uzewnętrznić wolę świadczenia pracy. Takiej gotowości do pracy nie można sprowadzać wyłącznie do czynników subiektywnych istniejących po stronie zainteresowanego. Gotowość do podjęcia pracy musi być oceniana również w kategoriach obiektywnych. Powyższa przesłanka jest istotnym elementem definicji bezrobotnego, a z definicją tą związane jest nabycie określonych praw podmiotowych do świadczeń publicznoprawnych. Zatem gotowość do podjęcia pracy musi oznaczać rzeczywistą, faktyczną i aktualną możliwość podjęcia pracy.

Z uzasadnienia przywołanego wyroku z dnia 28.06.2011 r. wynika także, że pełnienie funkcji w zarządzie spółki prawa handlowego, czy też likwidatora spółki lub innej osoby prawnej powoduje brak gotowości do podjęcia pracy w pełnym wymiarze, a tym samym uniemożliwia przyznanie statusu bezrobotnego. Sąd rozstrzygający tą sprawę jednoznacznie wskazał, że domniemanie, iż osoba pełniąca wskazane funkcje nie może być uznana za gotową do podjęcia zatrudnienia i tym samym nie kwalifikuje się do grona bezrobotnych, może być obalone tylko przez złożenie rezygnacji

z przedmiotowej funkcji. Do obowiązków organów administracji nie należy natomiast badanie zakresu dyspozycyjności osoby ubiegającej się o przyznanie jej statusu bezrobotnego. W analogiczny sposób należy podchodzić do osób pełniących funkcję członka zarządu osoby prawnej, jaką jest fundacja. Fakt pełnienia funkcji członka zarządu fundacji związany jest bowiem z koniecznością wykonywania określonych obowiązków przypisanych przez ustawodawcę do tej funkcji, co oznacza, że taka osoba nie może być uznana za gotową do podjęcia zatrudnienia w znaczeniu, o którym stanowi art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy. Pełnienie funkcji wiążącej się z obowiązkami, które mogą choćby ograniczać gotowość do podjęcia pracy w pełnym wymiarze czasu pracy stanowi przesłankę odmowy przyznania statusu osoby bezrobotnej.

W przypadku osób pełniących funkcję członka zarządu osoby prawnej istotne znaczenie ma nie to, czy czynności są wykonywane odpłatnie, lecz to, iż na osobie pełniącej funkcję w zarządzie ciążyą określone zadania, które muszą być wykonywane, co do zasady osobiście. Nie jest również istotne, czy i jak członkowie zarządu podzielili pracę między siebie, zatem bez znaczenia pozostaje sposób wykonywania przez swoich obowiązków przez poszczególnych członków zarządu. Ustawodawca nakłada bowiem obowiązki na zarząd, zatem na każdego z członków. Jeżeli nie dojdzie więc do odwołania albo do złożenia rezygnacji z pełnionej funkcji, to każdy członek zarządu ma określone obowiązki.

Wskazać wypada, że ustawa w żadnym z przepisów wprost nie stanowi, że osoba będąca członkiem zarządu fundacji nie może być uznana za osobę bezrobotną, to nie można takiej sytuacji wykluczyć, z uwagi na indywidualne aspekty rozpoznawanych spraw przez organy zatrudnienia. W tej kwestii decydująca jest prawidłowa ocena urzędu pracy w zakresie gotowości do podjęcia zatrudnienia.

W orzecznictwie sądowym ugruntowany został pogląd, że pełnienie funkcji w zarządzie spółki prawa handlowego, nawet w przypadku niepobierania wynagrodzenia z tego tytułu, powoduje brak pełnej gotowości do podjęcia zatrudnienia, a zatem osoba taka nie spełnia podstawowych przesłanek do uzyskania statusu osoby bezrobotnej. Pogląd ten wyrażony został m.in. w tezie wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 5 lutego 2002r. sygn. akt II SA 2902/01 opartym na regulacji ustawy z dnia 14 grudnia 1994r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003r., Nr 58, poz. 514), który niemniej zachowuje aktualność na gruncie obowiązującej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Jednak powyższe stosuje się tylko do spółek prawa handlowego. Powyższy pogląd podziela w swojej wykładni przepisów ustawy minister właściwy ds. pracy.

Natomiast pełnienie funkcji członka zarządu w fundacji, prowadzącej działalność gospodarczą stanowi okoliczność zaprzeczającą gotowości i zdolności do podjęcia przez skarżącą zatrudnienia. W tym zakresie znaczenie mają zapisy statutu danej fundacji, które wskazują precyzyjnie na zakres pełnionej funkcji prezesa i zarząd oraz obowiązków członków zarządu wynikających z ustawy z dnia

6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 2167). W sprawie takiej nie ma znaczenia brak osiąganego z tego tytułu wynagrodzenia i złożona deklaracja osoby o braku obciążania obowiązkami związanymi z pełnioną funkcją.

Jednak w odmienny sposób traktowane jest pełnienie społecznej funkcji prezesa lub członka zarządu np. wspólnoty mieszkaniowej, klubu sportowego, fundacji działającej pro bono i nie stoi to na przeszkodzie w posiadaniu statusu bezrobotnego. W dniu rejestracji osoba taka zobowiązana jest do udokumentowania i złożenia oświadczenia w kwestii potwierdzającej pełną gotowość do podjęcia zatrudnienia. Jednak w chwili wykazania braku tej gotowości i niestawienie się bezrobotnego na wezwanie urzędu, z powodu wykonywania obowiązków członka zarządu w fundacji nie będzie stanowiło to przesłanki usprawiedliwiającej. Bezrobotny w takim przypadku zawsze utraci swój status.

Mam nadzieję, że powyższe informacje i wyjaśnienia uzna Pan za satysfakcjonujące i wyczerpujące.

Z poważaniem,

Mikołaj Tarasiuk

Z- ca Dyrektora

Departamentu Rynku Pracy

[podpisano elektronicznie]

Załącznik:

Klauzula informacyjna

Do wiadomości:

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

biurorzecznika@brpo.gov.pl

(dot. III.7045.22.2022.JJ)